73ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ 25ನೇ ವರ್ಷಾಚರಣೆ

ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಕನಸು ನನಸಾಗುವತ್ತ...... ದಿಟ್ಟ ನೋಟ

ಕೃಪಾ ಎಂ.ಎಂ.
ದಿ ಕನ್ಸರ್ನ್ಡ್ ಫಾರ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಚಿಲ್ಡ್ರನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಂಯೋಜಕರು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ ಆಂದೋಲನದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು.

1992ರಲ್ಲಿ 73ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆಯು ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಮೂಲಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಈ ವರ್ಷ ಈ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ರಜತಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮ. ಸಂವಿಧಾನದ 40ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ನೀತಿಯ ನಿರ್ದೇಶಿತ ತತ್ವಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವು ಸ್ವಯಂ–ಸರ್ಕಾರದ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೀಡಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲದರ ಆಧಾರ, ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಕನಸಿನಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದು ಶ್ರೀ ರಮೇಶಕುಮಾರ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವರದಿ ಹಾಗೂ ಕಾಯಿದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕರಡನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಂಡಿಸಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನದ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆಯು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ವರದಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಮಹತ್ತರವಾದ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ'ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು ಇದೇ ಬರುವ ಫೆಬ್ರವರಿ 25, 2018ಕ್ಕೆ ಬರೋಬ್ಬರಿ 2 ವರ್ಷ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕಾಯಿದೆ ಹಾಗೂ ಕಾಯಿದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಹಿನ್ನೋಟ ಬೀರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ರಮೇಶಕುಮಾರ್ ನೇತೃತ್ವದ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಜನ ಕೇಂದ್ರಿತ, ನೇರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬದಿಗೊತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ/ಅಸುರಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಸ್ವಾಯತ ಸರ್ಕಾರಗಳ ರೂಪಿಸುವಿಕೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿತು. ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ, ಜನರೊಡನೆ, ಗ್ರಾಮಸಭಾ ಸದಸ್ಯರೊಡನೆ, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೊಡನೆ, ಪರಿಣಿತರೊಡನೆ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರಂತರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಡನೆ, ಕಾಯಿದೆ–ನೀತಿ–ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವವರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ತನ್ನ ವರದಿ ಹಾಗೂ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿತು. ಈ ವರದಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ: ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ತೀರ್ಮಾನವೇ ಅಂತಿಮ, ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಗ್ರಾಮಸಭೆಗೆ ಉತ್ತರದಾಯಿಗಳು, ಗ್ರಾಮ, ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಸಹಜ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಾನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಈ ತ್ರಿಸ್ತರ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ, ಸೂಕ್ತ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಂಚಿಕೆ ನಕ್ಷೆ, ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ 3ಎಫ್‌ಗಳ (ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ, ಹೊಣೆಗಾರರು ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸು) ಸಮರ್ಪಕ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಆಯಾ ಸ್ತರದ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಯಾ ಸ್ತರಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣಕಾಲೀನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕರು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ವೇತನ, ಮುಂಚೂಣಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್, ರಾಜ್ಯ ಬಜೆಟ್‌ನ 30% ರಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾಪನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರದೇ ನೇರವಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ, ಇದರಲ್ಲಿ 50% ಮುಕ್ತ ಅನುದಾನ, ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಯೋಜನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬಜೆಟ್, ಮದ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಣ ಹಂಚಿಕೆ ಮುಕ್ತ ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಹೊಸದಾಗಿ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಪಂಚಾಯತ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸರ್ಕಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪೂರಕವಾದ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಇದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆಯಾ ಹಂತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ, ಅಸುರಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದವರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ – ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸಮಿತಿ ನೀಡಿತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 80% ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಅಲ್ಪ–ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆಯ ಭಾಗವಾದವು.

ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಳಮಟ್ಟದಿಂದ ಸದೃಢವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಕಾಯಿದೆಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ. * ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ, ಹೊಣೆಗಾರರು ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸು – ಹೀಗೆ 3 ಎಫ್‌ಗಳ ಹಸ್ತಾಂತರ, * ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಕ್ಷೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ, * ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ರಾಜ್ಯದ ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ 20% ಮುಕ್ತ ಅನುದಾನ, * ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ವರದಿಯು 6 ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಮಂಡನೆ, * ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ–ಸರ್ಕಾರದ ಘಟಕವಾಗಿ 'ಜನವಸತಿ ಸಭೆ'ಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ, *'ಗ್ರಾಮ ಸಭಾ' ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ–ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲ ಘಟಕ, * ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮರಸ್ಯ, * ತಳಮಟ್ಟದ ಜನಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, * ಜನ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು, * ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರ, * ಗ್ರಾಮಸಭೆಗೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಉತ್ತರದಾಯಿಗಳು, * ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಹಂತದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ, * ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ 5 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ, *

ಸಮಾಜದ ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸೇರ್ಪಡೆ, * ಅಸುರಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಶೇಷ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳು, * ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿ, * ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ, * ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ, * ಭಯ – ಮುಕ್ತ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ, * ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಗಳ ಘೋಷಣೆ, * ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಆಯುಕ್ತರ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ, * ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ತೆರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಢಿಕರಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ, * ಅಪರಾಧಗಳಿಗಾಗಿ ದಂಡನೆ ಮತ್ತು ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಧಿಕಾರ, * ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕಲ್ಲುಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಕೊಳವೆಬಾವಿ, ತೆರೆದಬಾವಿ ಮತ್ತು ಹೊಂಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಿಯಂತ್ರಣ, * ಚುನಾವಣೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳನ್ನು ತಡೆಗೆ ಕ್ರಮ, * ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.

ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದು ದೇಶಕ್ಕೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರವು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ರೋಮಾಂಚಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಸಮುದಾಯದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ತತ್ವವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ತರ್ಕಬದ್ಧ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹದಾಶಯದಿಂದ ರೂಪಿತಗೊಂಡ ಕಾಯಿದೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕುಂಟುತ್ತಾ, ತೆವಳುತ್ತಾ, ಮುಗ್ಗರಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದು ವಿಷಾಧನೀಯ.

ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಯಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ 2 ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಕಾಯಿದೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದಂತಹ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅರಿತೋ–ಅರಿಯದೆಯೋ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ತೋರಿತು. ಕಾಯಿದೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬದಲಾಗಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಕೆಲವೊಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಗಾಗ ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದು ಆದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಅಸಮರ್ಪಕ, ಜಾಳುಜಾಳಾದ ಕಾಯಿದೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅರ್ಥಹೀನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗತೊಡಗಿದ್ದು; ಅಧಿಕಾರದಾಹಿ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಪುನಃ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ್ದು. ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆಯೇ, ಅದರ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆದೇಶಗಳನ್ನು, ಸುತ್ತೋಲೆಗಳು ಜಾರಿಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಕಾಯಿದೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಳೀಯಾಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅಧಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಧ್ವನಿಯೆತ್ತಿದರೂ, ಕಾಯಿದೆ ರೂಪಿತವಾಗುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ ಆಂದೋಲನದಂತಹ ಸಂಘಟನೆಯ ಸದಸ್ಯರು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿದರೂ, ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಇಂತಹ ಆದೇಶಗಳಿಗೆ ತಡೆಯಾಜ್ಞೆ ತಂದರೂ ವಾಮಮಾರ್ಗ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಾಹಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ಒಂಚೂರೂ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. "ಅಧಿಕಾರ, ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವಾಗದೇ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ಎಂ.ವೈ.ಘೋರ್ಪಡೆಯವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ ಎಂಬುದು ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ 3ಎಫ್‌ಗಳ ಹಸ್ತಾಂತರ ಮಾಡದೇ ಕೈಗೊಂಡ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ದೃಢಪಡಿಸಿತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಜನಪರ, ಸರ್ವರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತಳಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಿಸುವ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕಾಯಿದೆ ರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಗ್ರಾಮಸಭೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರೆಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ, ಸಿನಿಕತನದಿಂದ, ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ, ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ, ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ, ಕ್ಷಣಿಕ ಅಧಿಕಾರದ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಇದು ದಿನೇ ದಿನೇ ಅರ್ಥಹೀನ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಗುಂಪುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ, ನಾಜೂಕಿನಿಂದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಬೇರಿನ ಎಳೆ–ಎಳೆಯನ್ನೂ ತಿರುಚಿ, ಸತ್ವಹೀನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಗಳು, ಅವಕಾಶಗಳು ಇಂದು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರ, ಅವಕಾಶ, ಹಕ್ಕುಗಳು ಯಾರೋ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸತತ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯದ ಫಲವಿದು. ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ, ಗೌರವದಿಂದ ಪೋಷಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಈಗಿರುವ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ನಮಗಿರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನಾವು ತಪ್ಪದೇ ಚಲಾಯಿಸಬೇಕು, ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರ–ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಯಾವುದೇ ಚ್ಯುತಿಗೆಡೆಮಾಡಿಕೊಡದಂತೆ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೋ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಕ್ಷಣಕಾಲದ ಅಧಿಕಾರದ ಹಪಾಹಪಿತನಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗದೇ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಸೆಟೆದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಹಲವರ ನಿರಂತರ ಒತ್ತಾಯ, ಹೋರಾಟದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳು, ಕೆಲವರ ಹುಡುಗಾಟದಿಂದ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಾವಿನಂತೆ, ನಿರ್ಜೀವವಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗ್ರಾಮ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ, ನಮ್ಮಲ್ಲೊಬ್ಬರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾವೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. 'ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಜನರು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ನಡುವಿನ ಕಂದಕದ, ಅಂತರದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ರಾಜಕೀಯ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ರಾಜೀವ ಗಾಂಧಿಯವರು 1989ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಾಗ ಆಡಿದ ಮಾತು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ. ಇಂದು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಚುನಾಯಿತ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವವನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ನಡುವಿನ ಕಂದಕದ, ಅಂತರದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ರಾಜಕೀಯ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ.

"ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತಳಮಟ್ಟದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕು... ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮವೂ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಗು–ಹೋಗುಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು..." ಎಂಬ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಜ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿಭಾಗದ ಮೂರು ಕೋಟಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಗ್ರಾಮಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡರೆ, ಇದೇ ಗ್ರಾಮಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇವರೊಂದಿಗೆ ನಿಶ್ಚಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಳಮಟ್ಟದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಮೆರೆಯುವ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೇನಲ್ಲ. ಸಂಘಟಿತ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಗಟ್ಟಿತನ ತೋರಬೇಕಷ್ಟೆ.

ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆಯೇ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲು..

ಸುರೇಶ ಎಸ್. ಗೌಡ
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ ಆಂದೋಲನ ಹಾಗೂ ದಿ ಕನ್ಸರ್ನ್ಡ್ ಫಾರ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಚಿಲ್ಡ್ರನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಜನರ ಕೈಗೆ ಅಧಿಕಾರ, ಜನರದ್ದೇ ನಿರ್ಧಾರ' ಎಂಬ ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಆಡಳಿತ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಪ್ರಭುಗಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಒಂದು. 1992ರಲ್ಲಿ 73ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ 1993ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 24ರಂದು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದು ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಏಪ್ರಿಲ್ 24ನ್ನು "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ದಿನ"ವೆಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪುನಃ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ದೇಶದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಸ್ಥರ ಸರ್ಕಾರಗಳಾದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ನಗರ, ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಸರ್ಕಾರಗಳಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯವಾದ ಜನಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕವೇ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ಮೂಲಕ ಜನರ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುವ, ಅಧಿಕಾರಗಳ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಕನಸು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್, ಶ್ರೀ ಎಂ.ವೈ. ಘೋರ್ಪಡೆ ಹಾಗೂ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು. ಇವರ ಕನಸಿನ್ನೂ ನನಸಾಗಿಸಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೇ ವಿಷಾಧ.

ಇದರ ನಡುವೆ 2013ರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ನೇತೃತ್ವದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ಶ್ರೀ ರಮೇಶ್‌ಕುಮಾರ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದವರೆಗೂ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ, ಸಂವಾದ, ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ 88 ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ 'ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಥ' ಎಂಬ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ವರದಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿತು. ನಂತರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ ಆಂದೋಲನ ಹಾಗೂ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರ ನಿರಂತರ ವಕೀಲಿ ಒತ್ತಾಯದ ಫಲವಾಗಿ, 2015ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಭಯಸದನಗಳಲ್ಲೂ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಅಂಕಿತದೊಂದಿಗೆ 2016ರ ಫೆಬ್ರುವರಿ 25ರಂದು "ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ 1993" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಕಾಯ್ದೆಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿರುವವರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಆಶಾಕಿರಣವೊಂದು ಮೂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಯ್ದೆಯು ಜಾರಿಯಾಗಿ 2 ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬಿದರೂ ಬೆರಳಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಅಂಶಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಉಳಿದ ಅಂಶಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾದವರು ಗಮನಹರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯು ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯವಾದ ಜನಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜನಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಾಯ್ದೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಆಗುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಪಾಲುದಾರರಾಗಿರಬೇಕು, ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬದಿಗೊತ್ತಲ್ಪಟ್ಟವರು/ಅಸುರಕ್ಷಿತ ವರ್ಗವೂ ಸಹ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಘಟಕಗಳೆಂದು ಜನವಸತಿ ಸಭೆಯಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ, ವಾರ್ಡ್ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಸುರಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದವರ ಧ್ವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲೆಂದು ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಶೇಷ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ನಿರ್ಣಯವೇ ಅಂತಿಮ, ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಉತ್ತರದಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಬದ್ಧರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಜನವಸತಿ, ವಾರ್ಡ್ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳದ್ದೇ ಆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆಯಾ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ, ವಾರ್ಡ್ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು, ಯೋಜನೆಗಳು, ಅದರ ಅನುಷ್ಟಾನ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದೇ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು, ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು, ಹಿರಿಯರು, ಅಂಗವಿಕಲರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ತುರ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಫಲಾನುಭವಿಯಾಧಾರಿತ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೂ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲು ಜನವಸತಿ, ವಾರ್ಡ್ ಸಭೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ನಂತರ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಜನವಸತಿ ಹಾಗೂ ವಾರ್ಡ್ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಆದ್ಯತೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವಿಧಾನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಸಭೆಗೂ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ನಿವಾರಿಸುವುದು, ಮತೀಯ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮೂಡಿಸುವುದು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು, ಕ್ರೀಡೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಆರೋಗ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವತ್ತುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜನರ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಅನೈತಿಕ ಹಾಗೂ ಉಪದ್ರಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳಿವೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ 'ಮುನ್ನೋಟ ಯೋಜನೆ'ಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ, ವಾರ್ಡ್, ಗ್ರಾಮ, ಪಂಚಾಯತ್, ತಾಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲೆ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ತ್ರಿಸ್ಥರ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ತಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ ಬಜೆಟ್‌ನ ಅಧಿವೇಶನದ ಆರಂಭಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಯೋಜನೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಲಾವಕಾಶವನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ತಳಮಟ್ಟದ ಯೋಜನೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಬಜೆಟ್ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ಯೋಜನೆಯು ತಳಮಟ್ಟದಿಂದ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳು, ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನೇ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಇಲಾಖೆಗಳು, ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಆ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯು 'ಪಂಚಾಯತ್ ನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವ'ಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಜನಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ, ಜಾಗೃತಿ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರದ, ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾಯ್ದೆಯಿದ್ದರೂ ಸಹ ಇಂದು ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜನರೇ ಇಲ್ಲದೇ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳು ವಿಫಲವಾಗುವುದು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಭಾಗವಹಿಸಿದವರಿಗೆ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಮಹತ್ವದ ಅವರಿವಿಲ್ಲದೇ ಗಲಾಟೆ, ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಮುಂದೂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಮುಂದೂಡಿದ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕಾಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮುಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಕಡೆ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ನಿರ್ಣಯವೇ ಒಂದು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಣಯಗಳೇ ಇನ್ನೊಂದು! ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವುದೇ ವಾಸ್ತವ!

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆಳುವ ವರ್ಗ, ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಜನರಿಗೆ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಮಹತ್ವ, ಕಾಯ್ದೆಯ, ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಜನರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಜನರು ಬರಬೇಕು. ಅದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದಾದರೆ ಕಾಯ್ದೆಯ ಹಾಗೂ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮೊದಲು ನಡೆಯಬೇಕು. ಜನರಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕು, ಮಾಹಿತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಜನವಸತಿ, ವಾರ್ಡ್ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಆಗುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಬೇಕು. ಗ್ರಾಮಸಭೆಯು ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಇರುವ ಏಕೈಕ ಅತೀ ಮುಖ್ಯ ವೇದಿಕೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ, ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ನೀಡುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಸಂವಿಧಾನದ ಸಾರವನ್ನು, ಕಾಯ್ದೆಯ ತಿರುಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಮೂರೂ ಹಂತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ, ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ, ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ವಲಯದಲ್ಲೂ ಆಗಬೇಕು. ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಯಾ ಹಂತದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಆಯಾ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ತಯಾರಾಗಬೇಕು. ಈ ತರಬೇತಿಗಳು ತಳಮಟ್ಟದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನುಷ್ಟಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದು ಒಂದು ಆಯಾಮವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲವು ದ್ವಂದ್ವ ನೀತಿಗಳು, ಆಗಾಗ ಘೋಷಣೆಯಾಗುವ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದ ಯೋಜನೆಗಳು, ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ತೊಡಕುಗಳು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯಿಂದ ಜನರು ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಸರ್ಕಾರವು ಇನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಟ್ಟಡ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು, ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು 'ಮುಂಚೂಣಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯ'ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ 100 ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿತೇ ಹೊರತು ಅಗತ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು, ಹಣಕಾಸನ್ನು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಹರಿಯದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದೇ ಇರುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನರು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತಿದ್ದಾರೆ.

ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಕ್ಷೆಯು ತ್ರಿಸ್ಥರ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗಬೇಕಾದ ಹೊಣೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸಾರವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು (ಕಾನೂನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದಂತೆ) ನಿಯಮವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು.

ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನದ ಕೊರತೆ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ ಬರುವ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವ, ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡಿ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ತಮ್ಮ ಅನುದಾನಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪರದಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿವೆ. ಪಂಚತಂತ್ರ, ಗಾಂಧಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಕಾಯಕದಂತ ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಗೊಂದಲಗಳಿಂದಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜನರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲಾರದೇ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಲುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಯತ್ತ ಸರ್ಕಾರದ ಚಿತ್ತ ಹರಿಯಬೇಕು.

ಒಂದು ಆಶಾವಾದ: ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ, ಜನರಿಗೆ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಸಮಾವೇಶಗಳ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ, ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ದೋಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯಾಡಳಿತದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರೂ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವೂ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಸ್ಥಾಪನೆ'ಯ ಕನಸು ನನಸಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ದೇಶಕ್ಕೇ ಮಾದರಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.